

Transmodernismul. Bilanț

Theodor Codreanu

Cu ase ani în urmă apărea prima ediție a acestei cărți [n.a. *Transmodernismul*ⁱ], inaugurând colecția „Ananta. Studii transdisciplinare” a Editurii Junimea din Iași, inițiativă a directorului de atunci, regretatul Cezar Ivănescu, în colaborare cu Basarab Nicolescu și sub coordonarea universitarului ieșean Tiberiu Brăilean. Colecția junimistă era extinderea românească a uneia similare patronate de Basarab Nicolescu („Transdisciplinarité”), după lansarea *Manifestului transdisciplinarității* (1996), la Éditions du Rocher, Monaco. Trebuie precizat că *Transmodernismul* este prima sinteză românească destinată să lanseze în spațiul autohton un concept cultural menit să succedă celui de *postmodernism* aflat în crepuscul după mai bine de trei decenii de mărșăluire victorioasă. În context, se cuvine să semnalez și cărțile care au urmat, pe aceeași pârție conceptuală, în pancronie, datorate lui Adrian Lesenciucⁱⁱ și Ion Popescu-Brădiceniⁱⁱⁱ, cel din urmă axându-se îndeobște pe crearea unei terminologii cu acces spre teoretizare, dar și pe căutarea de adepți și precursori. Un fapt remarcabil, în context, a fost inițiativa grupului de tineri scriitori din Cluj-Napoca (Horia Munteanu, Adrian Lesenciuc, Alexa Gavril Băle, Ioan Viorel Bădică .a.), care au lansat revista de avangardă transmodernă

L-am bănuț pe Theodor Codreanu de utilizarea termenului de dragul numirii. Dar replica promptă vine din carte: „Când Cantor, genialul contemporan al lui Eminescu, s-a întâlnit cu problema infinitului, el nu l-a numit postfinit, ci transfinit.” Cu toate acestea, și termenul transmodernism rămâne o marcă semiotică provizorie. Transmodernitatea nu are nevoie de invenții lingvistice. Pentru că până și transfinitul lui Cantor nu a fost decât un termen provizoriu. Însă Codreanu nu se cramponează în termeni. El acceptă dinamica fenomenului, lăsând deschisă posibilitatea numirii. Dar până atunci, pentru a crea referința, se folosește de *transmodernism*. L-am mai bănuț pe scriitorul moldovean de rigiditate „metrologică” (cu riscul de a cădea în incapacitatea heisenbergiană de determinare). „Se cuvine să fim reticenți, notează autorul, în fața profețiilor iluministe. Dar încercările de a contura o nouă scară de valori transmoderniste poate fi salutăă. Mai tânărul meu coleg Ion Popescu-Brădiceni s-a gândit la sintetizarea unei table de „legi ale transmodernismului”, între care el a găsit 25. Și transmodernității vestici ne oferă o tablă de distincții între valorile moderniste / postmoderniste și cele transmoderniste.” Este firesc o capcană. De genul celei în care a picat în 1978 Ihab Hassan, trasând cele 11 caracteristici postmoderne. Și pe care a conștientizat-o abia în 2002, când le-a redus la două, dinamice și autocontradictorii, posibil de grupat chiar în spatele unui mixonim: *indermanence = indeterminacy + immanence*. „Legiferarea” cadrului transmodern fluid nu este eroare decât privind prin ochelarii de cal ai filosofiei tari. Dar Theodor Codreanu înlătură orice umbră de îndoială: „Pe de altă parte, eu, unul, m-aș feri de graba unor disocieri prea tranșante, nemaivorbind de reticența în fața unor „legi” care pot induce ideea unei „clasicizări” a paradigmei avant la lettre.”

Adrian Lesenciuc

Aisberg, la Cluj-Napoca, Baia Mare și Brașov. În 2003, Horia Munteanu a redactat primul *Manifest al transmodernismului*, reluat în vol.I din *Scriitori clujeni contemporani*^{iv}. În 2005, pe 10 octombrie, s-a lansat revista *Aisberg* la Biblioteca „Octavian Goga” din Cluj-Napoca, având în cuprins cel de-al doilea *Manifest*, semnat de același Munteanu. Solidari cu tinerii s-au arătat Mircea Popa, Ion Mureșan, Constantin Zărnescu, Virgil Bulat .a. Inițiativa a atras atenția unor publicații din țară (*Timpul*, Iași, *Dealul Melcilor*, Brașov, prin filosoful Aurel Ion Brumaru, *Mi carea literară*, Bistrița, *Gazeta de Maramureș*).

(...) Din 2005, până azi, conceptul de *transmodernism* s-a

bucurat de comentarii și interpretări în noul spirit din partea unor filosofi, critici literari, scriitori precum Teodor Vidam, Aurel I. Brumaru, Adrian Dinu Rachieru, Florin Dochia, Virgil Bulat, Daniel Drăgan, Vasile Bardan și alții. Spiritul transdisciplinar pătrunde tot mai mult în universitate și sistemul educațional postuniversitar. Colecția de la Junimea, sub directoratul d-nei Simona Modreanu, s-a îmbogățit cu noi apariții, lucrări semnate de Basarab Nicolescu, Thierry Magnin, Cassian Maria Spiridon. Un spirit confin, dar pe linia mo tenirii lupsaciene, logicianul Petru Ioan, a introdus colecția „Radiografii” la Editura „tefan Lupa cu” din Iași. Aparițiile de lucrări în sfera ethosului transdisciplinar se extind și la alte edituri precum Curtea Veche din București, unde Basarab Nicolescu și Magda Stavinschi patronează colecția „tiință și religie”, cu traduceri și lucrări românești semnate de Niels Henrik Gregersen, Robert Pollack, Gianni Vattimo, John D. Caputo, Jacob Needleman, Ian C. Barbour, John Polkinghorne .a.

ⁱ Theodor Codreanu, *Transmodernismul*, Editura Junimea, Iași, 2005

ⁱⁱ Adrian Lesenciuc, *Postmodernitatea. Un posibil model de structurare a mozaicului a-valoric*, Editura Antet, București, 2005;

ⁱⁱⁱ Ion Popescu-Brădiceni, *Iona în burta chitului*, Editura Napoca Star, 2004; *Lazare, veni foras*, 2006; *Din metafizica transmodernismului*, aceeași editură, 2007 etc.

^{iv} Horia Munteanu, *Scriitori clujeni contemporani*, partea I, vol.1, Editura Diotima, Cluj-Napoca, 2004.

Adrian Lesenciuc,
Eu

Ana-Maria Susan,
Mare eram...

